

heden af et så stærkt redigeret »problemkatalog« i den højere undervisning – det virker næsten for strømlinet i relation til den uafklarede forskningssituation på feltet.

Knud J. V. Jespersen

J. Enoch Powell and Keith Wallis: The House of Lords in The Middle Ages. A History of the English House of Lords to 1540. Weidenfeld and Nicolson, London, 1968. xix + 671 s. 8 gns.

»All government rests upon consent«, hedder det til indledning i denne bog, og dermed har forfatteren sin vane tro straks sagt noget kontroversielt. De fleste kan umiddelbart komme i tanker om flere regimer i fortid og nutid, hvorom et sådant udsagn kun gælder med svære modifikationer. Hovedforfatteren er den som konservativ politiker med markante synspunkter kendte J. Enoch Powell, der iøvrigt som forfatter og forsker har et broget generalieblad. Han har udgivet arbejder om Herodot, en udgave af Thukydides samt græske papyri, og han har i en periode været professor i græsk i Sydney, Australien. Foruden bøger med nutidigt politisk sigte har han derudover udgivet tre digtsamlinger. 1950 til 1974 var han konservativ MP for Wolverhampton, og det foreliggende værk er udsprunget af hans interesse for den institutions historie, som han herved fik sit virke i. Han har sat sig for at undersøge, hos hvem kongen søgte – eller måtte søge – »consent« for at regere, og navnlig interesserer han sig for formerne, hvorunder kongens rådgivere arbejdede. Som praktisk parlamentariker er Powell klar over, hvor vigtig proceduren er for resultatet, og han lægger derfor megen vægt på at opklare forhandlingsformerne og hele iscenesættelsen af et parlament, dets opdeling i grupper og disses placering i salen etc.

Metodisk har Powell gjort en strengt kronologisk fremgangsmåde til hoveddyd og bærende princip, idet han fordømmer forfatningshistorikere og -jurister for historieforfalskning, når de ved hjælp af data, der er adskilt af årtier eller mere, opbygger et billede af f. eks. 'Det 15. årh.s parlament'. Principielt er synspunktet naturligvis velmotiveret, men det bør formentlig holdes på det kildekritiske plan; gennemført i sin yderste konsekvens, som Powell går ind for, fører det til en atomisering, som umuliggør enhver syntese. Kronologien er historiens rygrad, men for meget af den fordærver i dette tilfælde om ikke alting så ganske meget ved at stille sig i vejen for andre former for sammenhæng, som man nok så gerne så belyst, og dens dominans bevirker først og fremmest, at der er kommet en del med, hvis relevans for emnet ikke er umiddelbart overbevisende. En anden ting er så, at det naturligvis ikke er lykkedes at gennemføre det kronologiske synspunkt fuldt ud.

Det præger uundgåeligt bogen, at Powell's hovedarbejdsfelt er et andet end middelalderhistorien. Fortroligheden med kilderne er ikke overalt fuldt dækkende, og navnlig kan man af den benyttede litteratur se, at bogen er blevet til over en årrække. Lidt ældre standardværker dominerer på bekostning af den nyere speciallitteratur. Ikke desto mindre er bogen på mange måder både læse-

og anbefalelsesværdig. Den er meget stofrig og veldokumenteret, og den valgte synsvinkel på overhuset som institution, dets personer og arbejdsformer, er værdifuld og inspirerende.

Niels Lund

K. B. McFarlane: *The Nobility of Later Medieval England. The Ford Lectures for 1953 and Related Studies.* Oxford at the Clarendon Press. 1973. xlii + 315 s. Portræt. £ 4.25.

Den i 1966 afdøde Oxford-historiker Kenneth Bruce McFarlanes ca. fyrre år i Clios tjeneste var opfyldt af en utrættelig og myreflittig forskervirksomhed inden for det felt, der blev hans foretrukne, det 15. århundredes England, herunder specielt adelshistorien. Det er således ikke mindst hans fortjeneste som forsker og underviser, at man nu definitivt har forladt den klassiske opfattelse af det 15. århundrede som »a trough of low pressure between two high-pressure systems«. McFarlane tilhørte imidlertid den kategori af historikere, der kun nødtvungent publicerer deres forskningsresultater, hvorfor hans trykte produktion kun giver et ufuldstændigt billede af hans omfattende forskervirksomhed. Ved sin død efterlod han en betydelig mængde arbejdsnotater, forelæsningsnoter og mere eller mindre færdiggjorte trykmanuskripter, og en kreds af hans elever med professor J. P. Cooper i spidsen besluttede derfor at udgive de bedst gennemarbejdede. Det her foreliggende bind er det første led i dette udgivelsesprogram. Det omfatter McFarlanes *Ford Lectures* fra 1953, »The English Nobility, 1290-1536« samt en række studier fra en forelæsningsrække i 1965, der enten uddyber eller modificerer synspunkterne fra *The Ford Lectures*. Derudover er medtaget en forelæsning, som McFarlane i 1963 gav på den anglo-amerikanske historikerkongres, »The Education of the Nobility in Later Medieval England«, hvori han tager klar afstand fra opfattelsen af adelen som en stand af analfabeter. Endvidere er der medtaget en allerede tidligere trykt afhandling (*History*, 1965), »Had Edward I a 'Policy' towards the Earls?«, et sammenfattende foredrag om den engelske adel i senmiddelalderen, holdt på den 12. internationale historikerkongres i Wien, samt et foredrag for *The Stubbs Society* fra 1938 om krone og parlament i senmiddelalderen. Det sidste er taget med, fordi McFarlane ved denne lejlighed tog endelig afstand fra J. R. Green's og Will. Stubbs' tese om et konstitutionelt eksperiment under Lancasterkongerne og dermed også fra »New Monarchy«-tesen. Det blev derved indledningen til en ny fase i McFarlanes forskningsmæssige udvikling. Professor J. P. Cooper har i en omfattende introduktion redegjort for McFarlanes forskningsmæssige udvikling på en måde, der både er instruktiv og sympatisk.

Bogen er imidlertid ikke blot et monument over en fortjenstfuld forsker; den fremlægger tillige i en ofte skarp, men altid velargumenteret form McFarlanes opfattelse af det 15. århundredes engelske adel, der måske klarest – og i hvert fald kortest – finder udtryk i kongresforedraget i 1965 (kap. 8). Heri argumenteres der overbevisende for, at der i det 15. århundrede skete en social stratifikation af den engelske adel, således at *the peerage* kom til at udgøre en velde-